

Täysistunto

Torstai 6.10.2016 klo 16.00—18.33

2.1. Suullinen kysymys leikkauksista vanhustenhuollon hoitajamitoituksessa (Tuula Haatainen sd)

Suullinen kysymys SKT 94/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haatainen.

Keskustelu

16.01 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Tänään on vanhustenviikko. Erityisesti tällä viikolla ikäihmisten rooli ja arvokas vanhuus nostetaan Suomessa esille. Tätä vanhustenviikkoa on moni ikäihminen joutunut viettämään varsin apeissa tunnelmissa, kun hallitus on ilmoittanut leikkauksista vanhustenhoitoon ja hoitajamitoituksiin.

Ministeri Rehula, kaksi viikkoa sitten kyselytunnilla me vetosimme teihin: perukaa hoitajamitoituksen leikkaus. Teiltä ei varmaan ole voinut jäädä huomaamatta, minkälainen ikäihmisten, omaisten ja hoitajien kansanliike on noussut esittämäänsä leikkausta vastaan inhimillisen vanhustenhoidon puolesta. Siksi kysynkin nyt teiltä, arvoisa ministeri: ettekö te voisi harkita vielä tätä leikkausta ja peruuttaa nämä hoitajamitoitusten leikkaukset ja turvata meidän ikääntyneille kansalaisille turvallisen vanhuuden?

16.02 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on vanhustenviikko. Ne naiset ja miehet, jotka työskentelevät arjessaan — ne ammattilaiset, jotka työskentelevät arjessaan — vanhusten kanssa, ja omaiset ovat vanhusten kanssa tekemisissä joka ainoa päivä. Me olemme tekemässä lainsäädäntöä: on tehty vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, joka ohjaa sitä arkea ja sitä työtä, jota siellä arjessa toimeenpannaan, jotta mahdollisimman hyvä hoito, ihmisarvoinen elämä olisivat mahdollisia jokaiselle, joka sitä apua ja tukea tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut sen, että vanhuspalvelujen osalta haetaan nykyistä pienempää euromäärää, jolla pitäisi tulla toimeen. Meillä on sisältöjen kehittäminen menossa, ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma, ja toisaalta sitten näitten säästöjen osalta nyt ollaan työstämässä sitä kokonaisuutta, jossa etsitään, miten tuo tavoiteltu säästö saadaan aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.03 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on perunut lukuisia huonoja päätöksiään. SDP vaati esimerkiksi eläkeläisten asumistuen leik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

kausten perumista, ja te peruitte sen huonon päätöksen. Nyt niin hoitajat kuin hallituksen asiantuntijakansanedustajatkin ovat myöntäneet, että tämä hoitajamitoituksen leikkaaminen on liian kova leikkaus. Onko tämä nyt ainoa päätös, jota te ette aio harkita uudelleen? Arvoisa ministeri, nyt kun hallituspuolueiden rivistä on myönnetty, että leikkaus pitää perua, niin katse nyt kyllä kohdistuu teihin. Arvoisa ministeri Rehula, kysynkin teiltä Suomen hoitajien mielenosoituksen alla: voisitteko te luopua hoitajamitoituksen leikkaamisesta, jota eivät kansalaiset sen enempää kuin hoitajatkaan ymmärrä?

16.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläkkeensaajan asumistuen valmistelu osana yleistä asumistukijärjestelmää päätyi tilanteeseen, jossa muutosta eläkkeensaajan asumistukeen ei tehty.

Te sanoitte, edustaja Haatainen, että voitteko te perua päätöksen. Meillä on menossa valmistelu siitä, millä tavalla vanhuspalveluja jatkossa tehdään. Jotta voi perua jotakin, ensin pitää olla se, joka voitaisiin perua. Nyt ollaan valmistelutilanteessa. Budjettikirjassa, joka on jokaiselle pöydälle jaettu noin kuukausi sitten, lukee aivan selkeästi, että esimerkiksi vanhuspalvelujen laatusuositus käydään läpi — se käydään sekä haravalla että tiheämmällä kammalla — ja tuo valmistelutyö on nyt paraikaa menossa. (Eero Heinäluoma: Ymmärsikö joku jotain? — Eduskunnasta: Ei!)

16.05 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on vanhustenhoidosta kokemuksia jo muutama vuosi sitten, kun Valvira ja oikeusasiamies tekivät selvityksiä vanhusten kaltoinkoittelusta. Selvitykset olivat karua luettavaa. 90 prosenttia meidän hoitoyksiköistä sai huomautuksia puutteellisesta hoidosta. Yksi yhteinen piirre näissä oli riittämätön henkilöstö, osaamisen puute ja henkilöstön uupuminen sekä huono johtaminen.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä on käsittämätöntä, että te haatte säästöjä nyt heikentämällä henkilöstömitoitusta ja henkilöstön osaamista, kun meillä on selkeää tietoa ja tutkimusta siitä, että se ei ole käytännössä mahdollista ilman epäinhimillistä vanhusten kohtelua. Arvoisa ministeri Rehula, kertokaa todelliset perustelut siihen, miksi te ette muuta henkilöstömitoitusta ettekä halua ylläpitää vanhustenhuollon hyvää palvelulaatua.

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onneksi meillä on toisenkinlaisia, ihan tutkimuksiin perustuvia tietoja siitä, millä tavalla meillä ympärivuorokautisessa hoidossa ja hoivassa ihmiset arjessaan elävät. Omakohtainen kokemus on viimeisen kahden viikon ajalta. Olen kahdessa tällaisessa ympärivuorokautisessa yksikössä käynyt ja oletan, että tietysti on kerrottu etukäteen, kuka kylään tulee. Ei 82-vuotiaasta miestä saa sanomaan opeteltuja sanoja, ellei hän olisi oikeasti sitä mieltä, että minulla on nyt hyvä elämä, täällä on hyvä olla. Onneksi meillä näitäkin kokemuksia on.

Sitten on tämä toinen puoli, johon edustaja Kiljunenkin viittasi, ja itse asiassa omassa kysymyksessänne jo avasitte osaa siitä ongelmasta, mikä meillä kentällä on. Meillä on sosiaalihuoltolaki, meillä on vanhuspalvelulaki, meillä on suosituksia, jotka ohjaavat sitä hoitoa ja hoivaa. Syylistämättä yhtään ketään esimerkiksi johtamisella on todella suuri merkitys. Toinen asia mitoitukseen liittyen: se on suositus, (Puhemies koputtaa) ja meillä on pääosa meidän palveluyksiköitä yli tuon mitoituksen, (Puhemies koputtaa) joka on tämän päivän suositus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

16.08 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt vietetään vanhustenviikkoa. Itselläni oli ilo vierailla Heinävedellä puhumassa vanhustenpäivän juhlassa, ja siellä nousi esiin huoli paitsi hoitajamitoitukseen suunnitellusta leikkauksesta myös uusista laskelmista, joita on tehty sote-uudistuksen tavoitteiden osalta. Nordic Healthcare Group on laatinut sosiaali- ja terveysministeriölle, pääministerin johtamalle valtioneuvoston kanslialle tarkat laskelmat siitä, miten sote-uudistuksessa voidaan toteuttaa ja saada aikaan säästöjä. Näissä laskelmissa oletetaan, että vuodessa voidaan saada nimenomaan vanhuspalveluista säästöpotentiaalia jopa lähes miljardi euroa. Siis vanhuspalveluista voidaan säästää jopa miljardi euroa. Haluaisin kysyä ministeriltä: miten te katsotte tämän olevan mahdollista, ja voisitteko sanoa myös näille heinäveteläisille, että tämä tavoite ei ole totta?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin heinävetisille kuin kaikille muillekin: tuo laskelma, johon te viittaatte, on tehty tuotannollistaloudellisesta näkökulmasta tilanteessa, jossa siis tämä meidän lainsäädäntöehdotuksemme, joka nyt lausuntokierroksella sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksesta on, ei ole vielä ollut tuon joukon tiedossa. On täysin julkista se, millä tavalla ja millä menetelmillä, millä keinoilla sitä kustannuspainetta, joka on olemassa, yritetään vähentää. Kaikki laskelmat, jotka hallituksella on sote-muutokseen liittyen, lähtevät siitä, että meidän sosiaali- ja terveydenhuollon menot kasvavat. Kaikki laskelmat lähtevät siitä. Inflaation päällekin tulee lisäeuroja, mutta meidän pitää saada kustannuskehitys taistumaan niin, että meidän käytettävissämme olevat eurot riittävät. Toisekseen euroilla on merkitystä, mutta sillä, mitä siellä kussakin työpaikassa, kussakin kunnassa tapahtuu, on todella iso merkitys, miten siellä paikallisesti nämä voimassa olevat lait, asetukset ja suositukset täytäntöön laitetaan.

16.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitajana — joulukuussa tulee 30 vuotta siitä, kun valmistuin — olen tehnyt pitkän pitkän työuran siellä hoitotyössä ja joskus mietin, että olenkohan minä jäävi puhumaan niistä asioista, mitä siellä kentällä tapahtuu. Kyllä se on niin, että arvokas ja hyvä vanhuus, lämpimät, viipyvät kädet, kuuluvat kaikille ikäihmisille Suomessa. Olen nähnyt hoitoalalla myös hoitokärsimystä, kaltoinkohtelua, sitä, mistä täällä tänään puhuttiin ja mistä olen hyvin usein salissa puhunut.

Viime eduskuntakaudella potilasturvallisuusstrategiaa oltiin uudistamassa, mutta uudistustyö jäi kesken, koska sote-uudistus ei valmistunut. Olen esittänyt, että sinne potilasturvallisuusstrategiaan esitettäisiin myös keinoja, mitenkä kaltoinkohtelua, hoitokärsimystä voitaisiin ennalta ehkäistä Suomessa. Nimittäin tämä hoitokärsimys on ensimmäinen askel potilasvahinkoon. Kysyisinkin: mitenkä tämä potilasturvallisuusstrategian päivittäminen etenee, ja onko siellä hoidon eettiset periaatteet otettu mukaan?

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asiakirja, johon edustaja Juvonen viittaa, on valmistelussa edennyt niin, että vielä tämän kuun aikana meillä on päivämäärä, jolloin tuo asiakirja, joka tulee antamaan yhtäältä viestiä omaisille ja niille ihmisille, jotka palveluja tarvitsevat, ja toisaalta tukea sille johtamiselle ja vähän osviittoja ja eväitä potilasturvallisuuteen ja ihmisten kanssa toimimiseen, on tarkoitus käsitellä ministerityöryhmässä ja tällä tietoa myöskin koko hallituksen piirissä. Tämän asiakirjan laadinta on kalkkiviivoilla, ja toivon mukaan siitä tulee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

sellainen kuin on kentällä toivottu, nimenomaan tuki johtamiselle, tuki yhteisen tekemisen mahdollistumiselle.

16.12 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhuspalvelujen rakenneuudistus on käynnissä kaiken aikaa. Valtakunnalliset tavoitteet yli 75-vuotiaiden laitoshoidolle, ympärivuorokautiselle palveluasumiselle ja kotihoidolle on asetettu. Fyysisesti huonokuntoiset vanhuksat aikaisemmin täyttivät vanhainkotimme. Tällä hetkellä muistisairaajat ovat heidän sijallaan ja fyysisesti huonokuntoiset hoidetaan kotiin. Tällä hetkellä tiedotusvälineet ovat täynnä kuvia, joissa esitellään — niin kuin tekin, herra ministeri, tapasitte — hyväkuntoisia, virkeitä vanhuksia, jotka pysyvät asiassa, ja kysyisin: onko tässä mahdollisesti väärin sijoitus?

Tämänhetkisestä mitoituksista: Olin seuraamassa kilpailutusta, jossa Helsingin kaupunki edellyttää mitoituksen osalta, että siellä on paikalla se tietty mitoitusmäärä, ja toisaalta viereinen kaupunki edellyttää, että koko henkilökunnan mitoitus vastaa sitä asetettua tavoitetta. (Puhemies koputtaa) Miten päästäisiin valtakunnassa yhtenäiseen mitoituskäytäntöön?

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt semmoinen toisaalta—toisaalta-tilanne. Meillä on hoidon ja hoivan yksiköitä, joissa tuo mitoitus, tuo luku "nolla pilkku jotakin", on 0,6 tai 0,72 tai 0,83. Se liittyy siihen, millainen hoitoisuus, hoidon ja hoivan tarve, niillä ihmisillä on, jotka kyseisissä paikoissa ovat. Näin tulee olemaan jatkossakin, näin pitää olla jatkossakin. Se on aivan olennainen asia, millainen on hoivan tarve niillä ihmisillä, jotka 7/24/365 ovat samassa tilassa. Miten tuo työ tehdään? Euroilla on merkitystä, mutta silläkin on merkitystä, millä tavalla johtaminen hoidetaan tai se, että tämmöisessä sopimustilanteessa täydellinen yhdenvertaisuus... Minä jopa toivon, että täydellinen yhdenvertaisuus ei toteutuisi, koska jossakin se tarve on (Puhemies koputtaa) 0,6 ja jossakin 0,75.

16.14 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse koulutukseltani lähihoitaja ja työskennellyt vuosia terveyskeskuksen vuodeosastolla. Koin siinä omassa työssäni erityisen vaikeaksi sen, että usein oli liian vähän aikaa kohdata vanhuk-sia, ei juuri ollenkaan heidän ansaitsemallaan tavalla. Kiireessä ehti tekemään vain ne välttämättömimmät hoitotoimenpiteet. Kiireessä aamupuuro ehtii jäähtyä ennen kuin kukaan ehtii vanhuksen vuoteen reunalle avustamaan syöttämisessä. Kiireessä yövaipan vaihto venyy puoleenpäivään. Kiireessä vuodepotilaat jäävät päiväksi sänkyyn. Inhimillisyydet ja kuntouttava työote ovat vain toiveena hoitajien mielessä.

Arvoisa puhemies! Tällä viikolla SuPer haastoi kansanedustajat työskentelemään työvuoron vanhusten hoidossa. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ottaa tämän haasteen vastaan. Otatteko te, hyvä hallitus?

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Pääministeri vastaa hallituksen puolesta. Mutta, arvoisa puhemies, ymmärrän henkilöstön tuskan-kin siinä, että monissa paikoissa, joissa ympärivuorokautista tehostettua hoitoa, ympärivuorokautista hoitoa annetaan, ei ole riittävästi aikaa siihen työhön, johon on koulutus, johon on osaaminen ja jota haluaisi tehdä. Olen tämänkin kyselytunnin aikana useamman kerran todennut, että aika iso merkitys on silläkin, miten esimerkiksi teidän tapauksessan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

ne, edustaja Pekonen, te olette päässyt vaikuttamaan siihen omaan työhönne, kuunteleeko teidän esimiehenne sitä palautetta, että nyt voitaisiin tehdä toisinkin. Laki on velvoittava. Laatusuosituksilla, suosituksilla ohjeistetaan, miten pitäisi toimia, mutta iso asia on se ja iso merkitys on silläkin, että esimiehet saisivat tietää tämän palautteen, minkä te annatte nyt täällä eduskunnan kyselytunnilla.

16.17 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit vaativat, että jokaisella ihmisellä on oltava oikeus elää hyvää ja arvokasta elämää loppuun asti. Viime kaudella meidän johdollamme säädettiin vanhuspalvelulaki, ja tämän lain avulla on mitoitusta saatu nostettua Suomessa yli 0,6:een. Nyt kuitenkin hallitus on heikentämässä tätä hyvää lakia. Te olette heikentämässä henkilöstömitoitusta, leikkaamassa henkilökunnan osaamistasoa ja viemässä usein muistisairailta ihmisiltä vastuutyöntekijän, joka huolehtisi heidän oikeuksistaan.

Arvoisa ministeri, kiinnittäisin teinä huomiota näiden ikääntyvien ihmisten elämänlaatuun ja heidän oikeuteensa turvaan, apuun ja ulospääsyyn. Miten te perustelette näille ihmisille tätä leikkausta ja millä konkreettisilla keinoilla parannatte näiden ihmisten elämänlaatua Suomessa?

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Nurminen avasi sen, mitä viime kaudella tapahtui. Kyllä, säädettiin vanhuspalvelulaki mutta samanaikaisesti leikattiin satoja miljoonia kuntien valtionosuuksista: jos oikein muistan (Välihuutoja vasemmalta) suuruusluokkana 270 miljoonaa euroa vuositasolla sillä perusteella, että se yhteinen tavoite laitospainotteisesta avopainotteiseen hoitoon ja hoivaan saataisiin toteutettua. Aika vähän tuo edellinen hallitus antoi eväitä siihen, miten siellä käytännön tasolla esimerkiksi tämä vanhuspalvelulaki versus 270 miljoonaa miinusmerkkisenä yhteensovitetään. Se, mitä me nyt yritämme tehdä osana sitä palvelujen sisältöjen kehittämistyötä, on se, että kehitetään ikääntyvän väestön hoidon ja hoivan nimenomaan kotipalvelupainotteisuutta. Meillä on hyviä käytäntöjä maassa, meillä on hyviä esimerkkejä, ihan konkreettisesti, ja on muutosagentti, on niitten henkilöitten nimet, jotka aloittavat kentällä ihan lähikuukausina (Puhemies koputtaa) tämän työn, että sisällöissä päästäisiin paremmalle tasolle.

16.19 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoitoviikon aikana tulee mieleen, että millä tavalla me luomme sen hyvän polun kohti vanhuutta, millä tavalla me vanhana vältämme sen, että olemme laitoshoidossa. Siltä osin herää kysymys, millä tavalla me voimme kehittää meidän hoitoketjuja: Lonkkaliukumäki Espoosta on esimerkkinä siitä, kuinka pääsee kotiin laitoksen sijaan. Miltä osin me luomme seniorikortteja, joilla meidän vanhukset pääsevät liikkumaan ilmaiseksi? Siltä osin heittäisin myös kysymyksen tähän: mitä voimme tehdä, ennen kuin on liian myöhäistä?

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edelliseen kysymykseen viitatenkin, ihmisarvoisen vanhuuden tulee olla kaikkien niitten päättäjien ja arjessa työskentelevien ihmisten tavoitteena, jotka tulevaisuuteen näkevät ja tätä tulevaisuutta haluavat nykyistä paremmaksikin muuttaa — miten panostetaan ennaltaehkäisyyn ja siihen tekemiseen, että ei jouduta tilanteeseen, jossa äärimmillään tapahtuu asioita, joita sitten joudutaan jälkikäteen selvittämään, että mikä on men-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

nyt pieleen. Tämä meidän ikäihmisten palvelujen sisältöjen kehittämistyö on, edustaja Lauslahti, juuri sitä työtä, jota nyt tällä hetkellä ministeriössä isolla joukolla valmistellaan, ja ei vain valmistella, vaan kentälle jalkauttamisvaihe alkaa lähiviikkojen, -kuukausien aikana.

16.20 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rehula, tiedän ja luotan siihen, että te välitätte ja toivotte, että ne uudistukset, joita teette, todellisuudessa tulevat parantamaan vanhustenhuoltoa. Mutta käsi sydämelle, ministeri Rehula, eikö kuitenkin ole aika riskialtista, että juuri tällä hetkellä, kun tehdään niin suuria muutoksia so-teen, puretaan normia sillä, että henkilöstömitoituksista luovutaan? Me tiedämme kaikki, että vanhojen ihmisten hoivassa ihmiset ovat ne, jotka tekevät sen hoivan, ei kukaan voi korvata sitä. Ja vähimmäistaso on yleensä aika heikko taso, ja siinä mielessä on hienoa, että tulee laatusuosituksia ja kehitetään johtamista, mutta tuntuu aika riskialttiilta luottaa siihen. Voimmeko nyt sitten kertoa niille vanhuksille, jotka pelkäävät joutuvansa laitoshoittoon tai eri hoitolaitoksiin, että he oikeasti voivat elää arvokasta ja hyvää vanhuutta?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erään vastauksen aikana kuulin salista välihuudon: "Tuosta vastauksesta ei ymmärtänyt mitään!" Yritin avata sitä, että hallitus on sopinut budjettiriihen yhteydessä ja kirjoittanut sen ihan budjettikirjaan, että nyt kammataan läpi laatusuositukset, nyt katsotaan se, millä tavalla nuo säästöt, joita tavoitellaan, on mahdollista toteuttaa. Tämä työ on menossa.

Voiko varmistaa, voiko luvata? Lainsäätäjän tehtävä, hallituksen tehtävä on huolehtia siitä, että olosuhteet ovat niin hyvät kuin mahdollista, säädöspohja on niin hyvä kuin mahdollista, ja onneksi meillä pääosa vanhustenhoidosta ja -hoivasta on tasolla, jolla me kohtaamme niitä ihmisiä, jotka kokevat sen arvokkaan vanhuuden. Sitten kun ongelmia on, tärkeimpiäkin sellaisia, niin ne selvitetään, ja yleensä niihin löytyy (Puhemies koputtaa) laista johtumattomat syyt.

16.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi on niin, että tässä maassa ei ole enää kovin montaa sellaista vanhusten asumisyksikköä, jossa olisi alimitoitus. Ja mistä se johtuu? Se johtuu juuri siitä laista, joka viime kaudella hyväksyttiin: Euroopassa ensimmäinen laki vanhusten turvaksi hyväksyttiin Suomessa. Ja nyt jos palataan kysymykseen, mistä tässä on kysymys, niin tässä on kyse hallitusohjelman mukaisesta säästöstä: haluatte säästää 25 miljoonaa euroa ensi vuonna heikentämällä hoitajamitoitusta. Mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että sellaisessa yksikössä, jossa on 14 ikäihmistä, joko ilta- tai aamuvuorossa on vain yksi hoitaja. Vain yksi hoitaja 14:ää ikäihmistä kohtaan, ja tämä asia tiivistyy nyt siihen. Teidän hallituspuolueenne omistakin riiveistä on myönnetty, että tämä on kohtuuton säästö. Nyt katse kohdistuu teihin. Voitteko kertoa selvästi, tuletteko luopumaan tuosta hallitusohjelmäsäästöistä vai ette? Tämä on nyt teistä kiinni, ministeri Rehula.

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onneksi kunnat viime vaalikaudella selvisivät siitä, että vanhuspalvelulaki säädettiin — hyvä, että säädettiin — ja kuntien valtionosuuksia leikattiin satoja miljoonia. Onneksi selvittiin siitä, että hallituksen säästö päätöksenä tehtiin muistaakseni 270 mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

joonan euron leikkaus sillä perusteella, (Eero Heinäluoma: Mikä se vastaus on? — Välihuutoja vasemmalta) että laitospainotteinen hoito muuttuu avohoitopainotteiseksi. Onneksi kunnat selvisivät ja nämä luvut hoitajamitoituksessa ovat sillä tasolla kuin ovat. Meillä on säästötavoite, ja kuten edellisessä vastauksessani sanoin, meillä on parastaikaa valmistelutyö menossa siitä, millä tavalla tuo säästötavoite voidaan täyttää. Mitä hoitajamitoitukselle tapahtuu? Se on osa tätä valmistelua, jota tässä nyt tehdään. (Vasemmalta: Ei tule vastausta!)

16.25 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me nyt oppositiossa vetoamme hallitukseen, että nyt tarvitaan ehdottomasti inhimillisempää otetta. Ympäri vuorokautisessa hoidossa on tällä hetkellä yhä raskaammin hoidettavia potilaita, ja tietysti se suuntaus, että me pyrimme siihen, että ihmiset voivat siellä kotona olla niin pitkään kuin mahdollista, on sitten tuonut tähän tilanteeseen. Tämä hoitajamitoituksen pienentäminen tässä tilanteessa oikeasti saattaa vaarantaa sen hoivan laadun, ihan niin kuin Valvira on varoittanut, ja siinä mielessä tämä vetoamus ei mielestäni ole ollenkaan turha. Täytyy muistaa, että jos pohjoismaisittain vertailemme tätä tilannetta, niin päivävuorossa keskimäärin hoitajia Norjassa ja Tanskassa on 8:aa vanhusta kohti noin yksi. Ruotsissa on myöskin 10:tä kohti yksi ja Suomessa peräti 12:ta, ja niin kuin täällä kuulumme, voi olla tilanteita, että 14 on vastuulla olevaa asiakasta, joten kyllä me todellakin toivomme, että hallitus nyt tässä (Puhemies koputtaa) hoitajamitoituksessa pystyisi perääntymään tästä päätöksestään.

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huoli on yhteinen. Ymmärrän hyvin sen, että tähän valmisteluun vedotaan, toivotaan. Ymmärrän hyvin sen, että hallituspuolueiden rivistä ovat tämän päivän aikana sosiaali- ja terveysvaliokunnan valiokuntavastaavat vedonneet siihen, että tässä valmistelussa — aivan niin kuin siinä vetoamuksessa kiinnitetään huomiota — katsotaan se, mikä on tämän hoidon ja hoivan kokonaisuus. Siinä viitataan siihen kirjaukseen, jonka hallitus on budjettiriihessä tehnyt budjettikirjaan, joka on luettavissa kaikilla, että nyt käydään läpi tiheällä kammalla, millaisia vaihtoehtoja olisi löydettävissä. Hoitoisuus on asia, jonka tulee määritellä jatkossakin se hoitajatarve. Niitten ihmisten kunnon, niitten ihmisten toimintakyvyn, jotka ovat ympärivuorokautisessa hoidossa, tulee määritellä henkilöstön tarve. Niin on ollut, ja niin tulee olla myös jatkossa.

16.27 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoivan hoitajamitoituksen leikkaus on hallitukselta karu arvovalinta. Hoitajamitoituksen leikkaaminen ja vanhustenhoivasta suunniteltuja säästöjä voitaisiin perua esimerkiksi sillä, että peruttaisiin perintöveron kevennykset. On arvovalinta, että leikataan samaan aikaan vanhustenhoidosta ja samalla kuitenkin on varaa tehdä hyvätuloisille kohdentuvia veronkevennyksiä.

Arvoisa puhemies! On hurskastelua vedota hyviin lakeihin, jos ei ole rahaa niiden toimeenpanoon. Tarvitaan hoitavia käsiä ja kohtaamista, ei hurskastelevia puheita.

Arvoisa puhemies! 75 prosenttia suomalaisista ikäihmisistä kokee tulevansa kohdelluksi toisen luokan kansalaisina. Uusi kyselytutkimus kertoo tämän. Millaisen viestin ikäihmisten arvostuksesta nämä suunnitelmat leikata vanhustenhoivasta oikein antavat?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Hallituksen pöydällä on monta isoa muutostyötä, joilla on tarkoitus yhtäältä huolehtia siitä, että meillä eurot riittävät siihen palvelutarpeeseen — siihen palvelutarpeeseen, jota ei tarvitse ennustaa, kun sen pystyy laskemaan — muun muassa sen johdosta, että meillä väki ikääntyy. Ihmisarvoisen, yksilölliset tarpeet huomioon ottavan vanhuuden on oltava tavoite, ja sitä tavoitetta kohti on mentävä. Tässä kokonaisuudessa en väheksy, en missään tapauksessa, yksittäisiä asioita — niin kuin esimerkiksi se, että tämä vanhuspalvelujen laatusuositus nyt käydään kokonaisuudessaan läpi. Yksikin nurkka jos pettää, niin koko kokonaisuus voi pettää.

Mutta kyllä tässä savotassa, jossa tässä ollaan, yhtäältä koetetaan saada perustat sellaisiksi, että hallinto toimii, rahat riittävät, ja toisaalta sisältö sellaiseksi, että ihmisarvoinen vanhuus olisi mahdollinen.

16.29 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Iloitsen siitä, että tämä hallitus on kirjannut hallitusohjelmaan lukuisia hankkeita, joilla parannetaan vanhustenhoivaa, kotihoitoa, perhehoitoa ja kuntoutusta, ja niihin todella satsataan kymmeniä miljoonia vuositasolla. Ollaan sitouduttu toimintakyvyn ylläpitoon ja siihen, että kaikista pidetään huolta.

Ministeri Rehula, te toitte monessa vastauksessanne esille, että tuo vanhustenhoivan laatusuositus todella kammataan laajasti auki. Yksi osa tuota laatusuositusta on se, että nyt linjataan, että jokaisella vanhuksella pitää olla pitkäaikaishoidossa oma huone. Olen hoitanut dementoituvia ihmisiä useita vuosia ja tiedän, että yksin asuminen ei olekaan laatua niille ihmisille. Se, että huoneessa näkee toisen ihmisen, saattaa rauhoittaa ihmisen olemaan siellä ja tuntemaan olonsa kotoisammaksi. Kysynkin teiltä, ministeri: kun tuota laatusuositusta tarkastellaan, katsotaanko myös tätä huoneasiaa todella, että se voisi olla vaihtoehto säästöille?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koko laatusuositus on työn alla. Asuminen on yksi osa sitä. Tämä on yksi niistä osista, osioista, aihepiireistä otsikoiden alla, jotka nyt käydään läpi, koska tämä koko laatusuosituskokonaisuus on pöydällä, ja se käydään hyvin tiheällä kammalla läpi. Ja asiat, jotka tulevat sitten ratkaisuun, me näemme sitten, kun tämä koko paketti on kahlattu, koko valmistelu on tehty. Me olemme budjettilain aikataulussa tässäkin asiassa, mikä tarkoittaa sitä, että tästä hetkestä noin kuukauden sisään pitää tietää, mistä kaikista yksittäisistä asioista nämä laatusuosituksen muutokset koostuvat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Alanko-Kahiluoto, ja sitten viimeinen kysymys tämän keskustelun avaajalle, edustaja Haataiselle.

16.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvin kiusallista katsoa vastuussa olevan ministerin kiemurtelua tässä asiassa. Teiltä on kysytty suoraan, aiotteko luopua siitä, että höllennätte hoitajamitoitusta vanhustenhoidossa, mutta emme ole puolen tunnin keskustelun jälkeen saaneet suoraa vastausta tähän kysymykseen. Sen sijaan me tiedämme tässä salissa, että hallitus leikkaa vanhustenhoidosta peräti 75 miljoonaa euroa. En ymmärrä sitä, kuinka voitte vakuuttaa, että laatu pysyy samana, vaikka samaan aikaan leikkaatte noin paljon. Ja on myös hyvin problemaattista, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 96/2016 vp

arvoisa ministeri vetoaa omaan yksittäiseen käyntiinsä jossakin tietyssä hoitolaitoksessa ja toteaa, että asiat ovat hyvällä tolalla. Me tiedämme, että on toisenlaisiakin selvityksiä. Sitä paitsi te puhutte nykytilasta. Mikä on tilanne sitten, kun olette leikanneet nuo 75 miljoonaa tai kun olette leikanneet sen miljardin, joka luvataan siellä (Puhemies koputtaa) soteen liittyvässä tiedostossa?

16.33 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ihan kysymystä tästä edustaja Alanko Kahiluodon puheenvuorosta löytänyt. (Välihuutoja vasemmalta)

Se saattoi olla huono esimerkki, arvon edustajat, mitä käytin, mutta toisinpäin myös jatkoin sillä lauseella, että onneksi niitäkin tilanteita on, joissa ensinnäkin pääosa meidän senioriväestöstämme asuu, elää tilanteessa, jossa on hyvä olla, onneksi on näin. Tutkimukset, jotka kertovat kaltoinkohtelusta, tutkimukset, jotka kertovat ongelmista vanhustenhoidossa ja -hoivassa, tai ne yksittäistapaukset, joita aika ajoin täällä kyselytunnillakin käsitellään — selvitykset ovat sitä varten, että saataisiin kokonaiskuva, jotta voidaan tehdä muutoksia. Yksittäistapauksista, näistä räikeimmistä esimerkeistä iltapäivälehtien sivuilta, joka ainoa selvitetään, joka ainoa käydään läpi, mikä on mennyt pieleen, miksi on tapahtunut näin, kun ihmisarvoinen vanhuus ei ole ollut mahdollinen. Meillä on valmistelu kesken. On aika valmistella ja on aika päättää, ja (Puhemies koputtaa) sen päätöksenteon aika tässä kuukauden sisään tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen lisäkysymys.

16.34 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me olemme yli puoli tuntia nyt keskustelleet tästä aiheesta emmekä ole vielä saaneet suoraa vastausta siihen, aiotteko leikata hoitajamitoitusta, -suositusta, (Antti Kaikkonen: Valmistelu on kesken!) vai ette. Arvoisa ministeri, teidän hallituksenne jakaa verohelpotuksina moninkertaisen summan kuin mitä tällä leikkauksella tulotte säästöjä aikaansaamaan, ja ne verohelpotukset jaetaan kaikkein varakkaimmille ihmisille. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Me emme tule lepäämään ennen kuin tämä asia on kunnossa. Me haluamme saada vastauksen. Kansalaistorilla, eduskunnan vieressä, on mielenilmaus, siellä hoitajat ja omaiset odottavat vastausta. Olen menossa sinne tilaisuuteen. Kysyn vielä kerran: Mitä vastaan heille? (Puhemies koputtaa) Mikä on vanhustenhuollon tulevaisuus tässä ja nyt, ei kymmenen vuoden kuluttua, (Puhemies koputtaa) vaan tässä ja nyt?

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, meillä on ministeriössä valmistelutyö menossa, ja sen valmistelun päätteeksi on aika tehdä johtopäätökset, yhteenveto, ja valmistelun aikana katsotaan tämä koko laatusuositus. Kun se työ on tehty, tulee aika päättää: se on noin kuukauden sisään, kun tähän asiaan saadaan yksiselitteisen selkeä suora vastaus. Se on minun valmisteluvastuullani. Toisaalta te koko hallituksen puitteissa vertasitte tätä veronkevennyksiin ja niin edelleen. Te olette itse, edustaja Haatainen, ollut ministerinä ja tiedätte, että vastuuministerit tekevät oman roolinsa mukaisen valmistelutyön ja sitten koko hallitus sen jälkeen päättää.

Kysymyksen käsittely päättyi.